

Meddelande om en europeisk kompetensagenda för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft

Utbildningsdepartementet

2020-08-14

Dokumentbeteckning

KOM(2020) 274

En europeisk kompetensagenda för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft

Sammanfattning

Europeiska kommissionen presenterade den 1 juli 2020 Den europeiska kompetensagendan för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft. Kommissionens utgångspunkt är att det behövs ett paradigmskifte i fråga om kompetens som ger en kraftfull kompetensagenda för sysselsättning för att genomföra övergångarna mot ett mer digitalt och grönt samhälle och samtidigt bidra till återhämtningen från covid-19-pandemins socioekonomiska konsekvenser.

Kompetensagendan har som huvudmål att kompetensen i EU ska bli mer relevant, för att stärka en hållbar konkurrenskraft, säkerställa social rättvisa och bygga upp EU:s motståndskraft. För att klara utmaningarna måste livslångt lärande, som är en del av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, bli verklighet i hela EU, såväl i städerna som i avlägsna regioner och på landsbygden. Kommissionen sätter kompetens i centrum för EU:s politiska agenda och styr investeringarna till människor och deras kompetens, för övergången till ett digitalt och grönt samhälle och för en hållbar återhämtning efter covid-19-pandemin. Företag behöver arbetstagare som har den kompetens som den gröna och digitala omställningen kräver och människor behöver få möjlighet till rätt utbildning för att utvecklas. Initiativet innehåller mål för kompetensutveckling och omskolning som ska uppnås inom de närmaste fem åren. Kompetensagendan består av tolv åtgärder. Målsättningen är att skapa kompetens för arbete genom samarbete

med medlemsstater, företag och arbetsmarknadens parter och genom att ge människor möjligheter att satsa på ett livslångt lärande. Detta kan ske genom att använda EU:s budget som en katalysator för att frigöra offentliga och privata investeringar i människors kompetens.

Regeringen välkomnar initiativet till en uppdaterad och moderniserad kompetensagenda som ska främja livslångt lärande och förse människor med den kompetens som krävs på arbetsmarknaden idag och i framtiden, och delar kommissionens bedömning att övergången till grön ekonomi och digitaliseringen kräver satsningar på kompetensutveckling.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionens meddelande Den europeiska kompetensagendan för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft tar avstamp i konstaterandet att människor lever i en föränderlig tid som ställer nya krav på människors förmågor och kompetenser. EU:s arbete för en övergång till ett mer digitalt och grönt samhälle liksom den demografiska utvecklingen innebär förändrade förutsättningar för arbetsmarknaden. Meddelandet hänvisar även till covid-19-pandemins påverkan på arbetsmarknaden och behovet av ett paradigmskifte för förmågor och kompetenser för att främja Europas återhämtning.

Initiativet bygger vidare på kommissionens tidigare meddelande om en ny kompetensagenda för Europa (KOM (2016) 381). Den är ett resultat av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, och framför allt dess första princip om rätten till god inkluderande utbildning och livslångt lärande, som EU:s institutioner och ledare lade fram i november 2017, och på meddelandet Ett starkt socialt Europa för rättvisa omställningar som offentliggjordes i januari 2020. I och med sitt fokus på färdigheter kopplar initiativet till den europeiska gröna given (KOM (2019) 640), den digitala strategin (KOM (2020) 66) och den nya industristrategin (KOM (2020) 102) samt strategin för små och medelstora företag (KOM (2020) 103). Dessutom stödjer den också förslaget till rådets rekommendation om En väg till jobb – en förstärkt ungdomsgaranti (KOM (2020) 277) som kommissionen antog den 1 juli 2020, och den tar hänsyn till resultaten i rapporten om de demografiska förändringarna (KOM (2020) 241). I den nya handlingsplanen för den cirkulära ekonomin (KOM (2020) 98) och EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 (KOM (2020) 380) framhålls också kompetensens viktiga roll i omställningen till en grön ekonomi. Det nu aktuella meddelandet om Den europeiska kompetensagendan för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft presenterades av kommissionen den 1 juli 2020.

I meddelandet betonas att den gröna och den digitala omställningen förändrar vårt sätt att leva, arbeta och interagera samtidigt som den demografiska förändringen innebär att EU måste utnyttja hela sin kompetens. Det ställer krav på en omfattande förändring av människors kompetens. Covid-19-pandemin har skyndat på den digitala omställningen men har samtidigt synliggjort begränsningar i den digitala beredskapen och visat på ojämlikheter när det gäller människors digitala kunskaper och arbetsplatsers och skolors digitala utveckling. Pandemin har också lett till ökad arbetslöshet och påverkat karriärmöjligheterna för många människor. Kommissionen påtalar vikten av att förbättra och anpassa människors kompetens och poängterar att EU nu, mer än någonsin, behöver ett paradigmskifte som ger en kraftfull kompetensagenda för sysselsättning för att genomföra den gröna och den digitala omställningen och samtidigt återhämta sig från covid-19-pandemins socioekonomiska konsekvenser. Kommissionen menar att denna kompetensagenda ska uppnås genom att:

- Stärka den hållbara konkurrenskraften: Kompetens och livslångt lärande är avgörande för hållbar tillväxt, produktivitet och innovation och är därför en viktig faktor för företag. Genom rätt kompetens kan EU stärka sin position i den globala konkurrensen och få en hållbar ekonomisk nystart som är inriktad på den gröna och den digitala omställningen.
- Säkerställa social rättvisa: Möjlighet till kompetensutveckling och omskolning är viktigt för alla som blir arbetslösa eller drivs in i korttidsarbete. Med rätt kompetens blir det lättare att få och behålla ett jobb och att klara övergångar på arbetsmarknaden. Alla vuxna i samtliga regioner bör få samma tillgång till extra kompetensutveckling.
- Bygga upp motståndskraften: För samhället innebär motståndskraft tillgång till kompetent arbetskraft inom strategiska branscher så att invånarna får tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård, sociala tjänster och utbildning under en krisperiod. För individen innebär motståndskraft genom kompetens större möjlighet att klara omställningar. Vidare behöver den digitala kunskapen och kapaciteten förbättras, bland annat på cybersäkerhetsområdet.

För att klara detta menar kommissionen att det livslånga lärandet måste bli verklighet i EU. Utbildning från tidig ålder är fortsatt av grundläggande betydelse men det är livslångt lärande som kommer att göra skillnaden. Kommissionen framhåller att det är kompetens för arbete som ska vara den vägledande principen. Det innebär att varje enskild persons kompetens ska kartläggas så utbildningen riktas till kompetensutvecklings- och omskolningsbehov som hjälper personen att hitta ett jobb inom ett område som efterfrågas på arbetsmarknaden.

Kompetensagendan delas in i fem delar och består av sammanlagt tolv åtgärder.

1. Samarbete i en kompetenspakt

Många aktörer är involverade i kompetenspolitik och kompetensutveckling, däribland regeringar, utbildningsinstitutioner, näringslivet, forskningsorganisationer, arbetsmarknadens parter, handelskammare och arbetsförmedlingar. Den första delen rör stärkt samarbete genom en kompetenspakt och handlar om att främja gemensamma åtgärder för att maximera effekten av kompetensinvesteringar.

Åtgärd 1. En kompetenspakt

Syftet är att pakten ska mobilisera en samordnad satsning av samtliga aktörer, privata såväl som offentliga, på kvalitativa kompetensinvesteringar för alla i arbetsför ålder i hela unionen och ge dem möjlighet att delta i den gröna och digitala omställningen. Pakten ska sammanföra privata och offentliga aktörer som undertecknar en stadga med vissa nyckelprinciper som tagits fram gemensamt med arbetsmarknadens parter. Stadgan ska bland annat omfatta aspekter som antidiskriminering och jämställdhet. Pakten kommer att underlätta det offentlig-privata samarbetet, i synnerhet etablera storskaliga partnerskap i strategiska ekosystem, samt underlätta tillgången till information om EU-finansiering för kompetens genom att erbjuda en enda kontaktpunkt på EU-nivå. Pakten ska initialt fokusera på industriella ekosystem som påverkats hårt av pandemin, däribland hälsa, bygg och anläggning, fordonsindustri och transport samt turism.

2. Kompetens för arbete: anpassad politik som ger resultat

Den andra delen i kompetensagendan fokuserar på "kompetens för arbete" och innehåller en omfattande strategi för kompetensutveckling och omskolning för hela värdekedjan som syftar till att stödja arbetskraften i EU att dra full nytta av den gröna och den digitala omställningen.

Åtgärd 2. Förstärkt kompetensinventering

Kommissionen framhåller att människor behöver ha uppdaterad information om kompetensbehov på arbetsmarknaden för att kunna tillägna sig de färdigheter och den kompetens de behöver för ett jobb. Information om kompetensbehov kommer bland annat från olika arbetsmarknadsprognoser eller annat arbete med att identifiera gällande och framtida kompetensbehov, även genom bland annat artificiell intelligens och användandet av så kallad "big data". I kompetensagendan används begreppet kompetensinventering för att beskriva sammanställning av information om arbetsmarknadens kompetensbehov. För att stärka och sprida kompetensinventeringen avser kommissionen: att stödja utvecklingen av ny och fördjupad kompetensinventering, inbegripet på regional nivå och sektorsnivå; centralisera och sprida kompetensinventering genom kompetenspakten, i synergi med det europeiska forskningsområdet; främja deltagandet av arbetsmarknadens parter i framtagande av arbetsmarknadsprognoser och i arbetet med att identifiera framtida kompetensbehov; uppmuntra offentliga

och privata arbetsförmedlingar att använda kompetensinventeringar och att identifiera kompetensbrister; samt presentera kompetensinventering som anpassas efter den enskildes behov i Europass.

Åtgärd 3. EU-stöd för strategiska nationella kompetensutvecklingsåtgärder

Kommissionen menar att ”kompetens för arbete” kräver nationella kompetensstrategier, som inbegriper alla berörda parter. Kommissionen kommer att stödja alla medlemsländer i arbetet med att förbereda helhetsinriktade, förvaltningsövergripande, nationella kompetensstrategier. Strategierna ska bygga på OECD:s arbete på området samt på eventuella nationella strategier. Särskilt fokus kommer att läggas på vikten av generella färdigheter och företagarfärdigheter samt färdigheter som behövs för den digitala och den gröna omställningen, som de som erhålls genom studier i naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik. Kommissionen kommer att samarbeta med det europeiska nätverket för offentliga arbetsförmedlingar för att utveckla evenemang för ömsesidigt lärande för att lyfta fram den kompetens som behövs på arbetsmarknaden. Kommissionen påtalar även att rätt kompetens för den gröna och digitala omställningen, och att svara rätt på de demografiska utmaningarna också kan ske med en strategi för laglig migration, inriktad på att locka till sig och behålla talanger. Kommissionen ska därför sikta på att stärka de lagliga vägarna in i EU, för att locka högkvalificerade arbetstagare. Kommissionen kommer i detta sammanhang uppmuntra till att bryta könsrollsmönster och andra diskriminerande stereotyper.

Åtgärd 4. Förslag till rådets rekommendation om yrkesutbildning för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft

I förslaget till rekommendation som presenterades den 1 juli 2020 föreslås en moderniserad EU-politik för yrkesutbildning. Syftet är att ge ungdomar och vuxna den kompetens de behöver för att utvecklas på arbetsmarknaden och för att stödja den gröna och den digitala omställningen, inbegripet generella färdigheter som säkerställer inkludering och lika möjligheter och som gör den europeiska yrkesutbildningen till en global referens för kompetensutveckling. Några av principerna som presenteras är ett starkare fokus på övergångsmöjligheter till andra utbildningsområden, ökad rörlighet i utbildningssyfte och ett nära partnerskap med arbetsgivare. Mål sätts upp för att öka tillgången till arbetsplatsförlagt lärande, möjligheter till utbyte och anställningsbarhet för yrkesutbildade. I initiativet läggs ett antal åtgärder fram som ska genomföras på EU-nivå för att stödja reformer av yrkesutbildningen. Framför allt när det gäller att öka den digitala beredskapen hos yrkesutbildningsinstitutioner, även för yrkeslärare, och öka antalet lärlingsutbildningar och yrkeskunskapscentrum med koppling till strategier för smart specialisering och/eller regionala innovations- och tillväxtstrategier.

Åtgärd 5: Införande av initiativet Europauniversitet och kompetensutveckling för forskare

Målet med åtgärden är att delta i det fullständiga genomförandet av initiativet Europauniversitet inom ramen för Erasmusprogrammet (2021–2027) och Horisont Europa, bland annat genom att undanröja hinder för ett djupare gränsöverskridande samarbete mellan institutioner för högre utbildning. Syftet med Europauniversiteten är att höja kvaliteten i den europeiska högre utbildningen och bidra till att göra det livslånga lärandet och kompetensrörlighet till verklighet, liksom att skapa fördjupade strategiska samarbeten mellan europeiska universitet för att gemensamt möta Europas samhällsutmaningar. Vidare vill kommissionen bland annat öka samarbetet med initiativ som rör det europeiska forskningsområdet för att främja stärkt innovationskraft och entreprenörskap. För att kompetensutveckla forskare ska en europeisk kompetensram utformas för att stödja utvecklingen av en uppsättning grundläggande färdigheter, samt fastställa en klassificering av färdigheter.

Åtgärd 6. Kompetens för den gröna och den digitala omställningen

Kommissionen framhåller att kompetens inom matematik, ingenjörsvetenskap, naturvetenskap och teknik (MINT) är avgörande vid genomförandet av den gröna och digitala omställningen. Övergången till en grön ekonomi kräver investeringar i människors färdigheter för att öka antalet yrkesverksamma som kan bygga och hantera gröna teknologier. Pandemin har också visat att Europas arbetskraft - och hela befolkningen - snabbt behöver förbättra sin nivå av digitala färdigheter, vilket var särskilt tydligt inom utbildningssystemen för studerande, lärare och utbildningsanordnare. Kommissionen avser att stödja förvärvandet av kompetens för både den gröna respektive den digitala omställningen.

Inom den gröna omställningen ska kommissionen bland annat fokusera på att ta fram en klassificering av kompetens så att miljöanpassningen av yrken kan övervakas statistiskt och komma överens med medlemsstaterna om en uppsättning indikatorer för statistisk analys av utvecklingen av grön kompetens. Vidare ska den bidra till att integrera miljö- och klimathänsyn i skolan, högre utbildning, yrkesutbildning och fortbildning. Kommissionen ska även ta fram en europeisk kompetensram för utbildning om klimatförändringar, miljöfrågor, omställning till ren energi och hållbar utveckling samt stödja utvecklingen av grundläggande grön kompetens för arbetsmarknaden som vägledning för utbildning inom ekonomi i syfte att skapa en generation av klimat-, miljö- och hälsomedvetna yrkesgrupper och ekonomiska aktörer.

Inom den digitala omställningen kommer fokus ligga på att uppdatera handlingsplanen för digital utbildning och lägga fram en vision om att förbättra den digitala kompetensen, de digitala färdigheterna och den digitala kapaciteten på alla utbildningsnivåer och för alla nivåer av digital kompetens. Dessutom ska kommissionen genomföra programmet för ett digitalt Europa och stödja digitala intensivkurser för små och medelstora företag och program för ”digitala volontärer” för att kompetensutveckla den nuvarande arbetsstyrkan på digitala områden.

Åtgärd 7. Öka antalet personer med examen i naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap eller matematik samt främja entreprenörskunskaper och generella färdigheter

Åtgärden ska locka fler att ansöka till att studera inom ämnena matematik, ingenjörsvetenskap, naturvetenskap och teknik (MINT-ämnena) samt främja entreprenörskunskaper och generella färdigheter som samarbete, kritiskt tänkande och kreativ problemlösning. Särskilda insatser ska riktas för att uppmuntra flickor och kvinnor att studera inom MINT-ämnena samt främja en tvärvetenskaplig och innovativ undervisnings- och lärandestrategi i skolor, yrkesutbildning och högre utbildning. Därutöver ska en ram för nyckelkompetenser och bedömning utvecklas, åtgärder vidtas för att bidra till att avhjälpa bristen på lärare i MINT-ämnena samt en integrerad ram för livslångt lärande främjas, bland annat mellan gymnasie- och högskolesystem, utbildning och näringsliv.

Företagarkompetens kommer att främjas genom ett europeiskt initiativ som fokuserar på att utveckla yrkesvägledningssystemet att omfatta en företagardimension och öka medvetenheten om socialt företagande. Vidare genom att sammankoppla befintliga nätverk för att tillhandahålla ett europeiskt företagars stöd till blivande företagare, med fokus på unga, kvinnliga företagare, stödja finansieringsprogram för företagarkompetens, europeisk rörlighet för företagare och systematisk användning av EntreComp (den europeiska kompetensramen för entreprenörskap) samt genom att främja företagarkompetens på alla utbildningsnivåer.

Gällande generella färdigheter kommer kommissionen att tillhandahålla en strategisk ram för erkännande av generella färdigheter till stöd för verksamma inom validering i Europa samt utveckla resurser för att stödja den validering av generella färdigheter som genomförs av arbetsgivare och arbetsförmedlingar.

Åtgärd 8: Livskunskap

Kommissionen lyfter fram att pandemin och åtgärder i dess spår har visat på vikten av livskunskap. Öppna demokratiska samhällen är beroende av aktiva medborgare som kan tillgodogöra sig information från olika källor, identifiera desinformation och göra informerade val. Den europeiska agendan för vuxnas lärande har underlättat samarbete på området men mer måste göras för att stödja människor i att få dessa färdigheter, särskilt för vuxna med låga nivåer av färdigheter och kvalifikationer. Kommissionen kommer därför tillsammans med medlemsstaterna att arbeta fram nya prioriteringar för den europeiska agendan för vuxenlärande för att komplettera den förnyade ramen för europeiskt samarbete på utbildningsområdet och stödja FN:s mål för hållbar utveckling. Den nya agendan syftar till att skapa övergripande, högkvalitativa och inkluderande vuxenutbildningssystem som når ut till alla, även äldre och särskilt de som har störst behov av tillgång till lärande, bland annat genom distansstudier och

e-lärande. Icke-formellt lärande av olika slag, generationsövergripande, interkulturellt och lokalt lärande prioriteras. Lokala lärcentrum, bibliotek och samhället i stort samt det civila samhället kommer att uppmuntras att samarbeta för att motivera vuxna och göra det möjligt för dem att studera, och på så sätt stödja motståndskraften i krislägen.

3. Utveckla verktyg som ger människor möjligheter att utveckla kompetens under hela livet

Den tredje delen i kompetensagendan handlar om att utveckla de verktyg som behövs för att ge alla, oavsett om de är anställda, arbetslösa eller står utanför arbetskraften, möjlighet till kompetensutveckling under hela livet.

Åtgärd 9. Initiativ om individuella utbildningskonton

Kommissionen menar att brist på tid för utbildning, utbildningskostnader och bristande kunskap om behovet av utbildning eller utbildningsmöjligheter är de största hindren för kompetensutveckling och omskolning. Kommissionen kommer att bedöma hur ett eventuellt europeiskt initiativ om individuella utbildningskonton kan bidra till att täppa till befintliga luckor i tillgången till utbildning för vuxna i arbetsför ålder och ge dem möjlighet att klara övergångar på arbetsmarknaden. Kommissionen kommer också att bedöma vilka stödtjänster och andra faktorer som kan främja individuella utbildningskonton. Detta kunde innebära vägledning, validering och öppenhet i fråga om kvaliteten på utbildningsmöjligheterna samt bestämmelser om ledighet för utbildning. I sitt arbete kommer kommissionen att inleda omfattande samråd med medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och alla berörda aktörer.

Åtgärd 10. En europeisk strategi för mikromeriter

Att ge arbetstagarna möjlighet till kompetensutveckling och omskolning under hela livet innebär också att se till att alla erfarenheter av lärande värderas på ett korrekt sätt. Anställda deltar i ökad utsträckning i olika korta och skraddarsydda kompetensutvecklingsinsatser som erbjuds av en mängd aktörer, till exempel inom det formella utbildningssystemet, forskningsorganisationer, branscherna, arbetsmarknadens parter, handelskammare och organisationer inom det civila samhället. Kommissionen pekar på vikten av att dessa erfarenheter av lärande värderas på ett korrekt sätt. Genom så kallade mikromeriter kan resultatet av sådana kurser, ofta inom det digitala området, erkännas. Mikromeriter kan anpassas efter individuella behov och underlätta fortsatt lärande eftersom de kan ackumuleras till en större merit. Mikromeriter skulle kunna ge människor möjlighet att ackumulera lärande från olika institutioner, branscher, från olika länder och även digitalt. Målet med åtgärden är att föreslå ett nytt initiativ för att stödja kvaliteten, insynen och användningen av mikromeriter i hela EU. Detta kommer att ske genom att kommissionen, tillsammans med alla berörda aktörer (offentliga eller privata utbildningsanordnare, arbetsmarknadens parter, handelskammare och

arbetsgivare), utvecklar europeiska standarder med minimikrav på kvalitet och öppenhet. Avsikten är att det ska bygga upp förtroendet för mikromeriterna och underlätta deras överförbarhet och erkännande i hela EU. Dessutom avser kommissionen att i dialog med nationella kvalifikationsmyndigheter undersöka möjligheten till införande av mikromeriter i referensramarna för kvalifikationer samt göra det lättare för enskilda att via Europass och dess digitala referenser spara och visa upp förvärvade mikromeriter för arbetsgivare.

Åtgärd 11. Den nya Europassplattformen

När individen väl har ett intyg som styrker kompetensen behöver det gå att visa upp när personen söker arbete eller vill studera vidare. Europass har utvecklats till att bli EU:s digitala verktyg för att hjälpa människor att kommunicera sina färdigheter och kvalifikationer. Syftet med den nya Europassplattformen är att hjälpa människor att hantera sin karriär på en snabbt föränderlig arbetsmarknad genom moderniserade verktyg och information om lärande och arbete i Europa. De upgraderade verktygen har som mål att: vägleda användarna i att bedöma och beskriva sina färdigheter och förmedla sina kvalifikationer och sin erfarenhet till utbildningsanordnare och arbetsgivare, så att de kan ta nästa steg i utbildning eller arbete; föreslå Europassanvändare lämpliga arbetstillfällen (via Eures och Euraxess jobbportaler) och utbildningsmöjligheter; utnyttja kompetensinventering för att ge skräddarsydd information om kompetenstrender och behov för användare vid planering av en karriär eller flytt till ett annat land; göra det möjligt för utbildningsinstitutioner att utfärda digitala examens- och utbildningsbevis för elever i ett digitalt format som omfattar hela EU via Europass digitala referenser; stödja ett s.k. snabbspår för erkännande, för att minska den administrativa bördan och risken för bedrägeri genom att stödja automatisk äkthetsprövning av kvalifikationer för arbetsgivare och utbildningsanordnare; samt hjälpa lagligt bosatta migranter att visa upp sin kompetens och sina kvalifikationer och underlätta erkännandet av dem genom bättre information.

4. Ambitiösa kompetensmål

Den fjärde delen om ambitiösa kompetensmål innehåller inga konkreta åtgärder. Den innehåller istället fyra mål som baseras på redan existerande indikatorer och kommer att övervakas regelbundet i den europeiska planeringsterminen fram till 2025. Ambitionsnivån i målsättningarna är som högst för grupperna lågutbildade vuxna och arbetssökande.

1. Senast 2025 bör 120 miljoner vuxna i EU delta i utbildning varje år. Detta motsvarar 50 % av den vuxna befolkningen och omkring 540 miljoner utbildningsaktiviteter för denna grupp under femårsperioden.

2. Senast 2025 bör 14 miljoner lågutbildade vuxna i EU delta i utbildning varje år. Detta motsvarar 30 % av denna grupp och omkring 60 miljoner utbildningsaktiviteter för gruppen under femårsperioden.
3. Senast 2025 bör 2 miljoner arbetssökande eller en av fem nyligen ha deltagit i utbildning. Detta motsvarar omkring 40 miljoner utbildningsaktiviteter för denna grupp under femårsperioden.
4. Senast 2025 bör 230 miljoner vuxna ha åtminstone grundläggande digitala färdigheter, vilket omfattar 70 % av den vuxna befolkningen i EU.

Framstegen mot dessa mål kommer att publiceras i den årliga gemensamma sysselsättningsrapporten och fungera som analysunderlag för mer preciserade landsspecifika rekommendationer om kompetens och utbildning. När så är möjligt kommer kommissionen även att övervaka målen efter kön, geografiska områden och utsatta grupper utöver lågutbildade och arbetslösa, till exempel personer med funktionsnedsättningar.

Därutöver menar kommissionen att möjligheterna till utbyte i utbildningssyfte för yrkesstuderande inom hela EU bör stärkas ytterligare, och hänvisar till förslaget i nya Erasmus+ och i rådets rekommendation om yrkesutbildning, där kommissionen föreslagit att yrkesstuderandes utbyten i EU ska öka från 6% till 8 %.

5. Sätt bollen i rullning – frigör investeringar

Den femte delen berör investeringar. För att uppnå målen senast 2025 krävs en betydande mobilisering av privata och offentliga investeringar i kompetens. Dessutom kommer genomförandet av kompetensagendan att kräva ytterligare finansiering för att säkerställa att de olika åtgärderna genomförs på EU-nivå och på nationell, regional och lokal nivå.

Åtgärd 12. En bättre ram för att frigöra investeringar i kompetens från medlemsstaterna och den privata sektorn

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att öka stödet till kompetensutveckling och omskolning och att utnyttja de avsevärda medel i EU:s framtida budget som kan nyttjas för investeringar på kompetensområdet. I meddelandet redogörs för några insatser inom ramen för kompetensagendan som kan stödjas med den framtida EU-budgeten, och kommissionen uppmanar medlemsstaterna att särskilt prioritera reformer som förbättrar utbudet och användningen av program för att bygga upp kompetens. Kommissionen poängterar att EU-medel kan fungera som en katalysator, men att investeringar i kompetens måste finansieras genom andra offentliga och privata investeringar. I detta syfte, och utöver konkreta finansieringsmöjligheter genom EU-program, kommer kommissionen att

genomföra ett antal åtgärder för att stödja offentliga och privata investeringar i kompetens och humankapital. För att skapa incitament för investeringar i kompetens kommer kommissionen att bland annat fortsätta diskutera frågan om hur finanspolitiska ramar kan bidra till att skapa mer motståndskraftiga samhällen, stödja reformer och investeringar i humankapital och kompetens. Detta ska ske som en del av den pågående offentliga debatt som inleddes genom kommissionens översyn av den ekonomiska styrningen och, med tanke på återhämtningen, samtidigt som hållbarheten i de offentliga finanserna säkras. Samtidigt kommer kommissionen sträva efter att öka de stora företagens rapportering om humankapital; bearbeta statistiken över offentliga och privata investeringar i den vuxna befolkningens kompetens tillsammans med nationella statistikbyråer; samt bedöma innovativa finansieringsmekanismer som kan frigöra ytterligare investeringar i kompetens.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

De frågor som hanteras i meddelandet bedöms inte ha några effekter på gällande svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen anger att det krävs betydande privata och offentliga investeringar i kompetens för att uppnå kompetensagendans mål till 2025. EU-medel kan fungera som en katalysator för investeringar i människors kompetens. Inom ramen för EU:s återhämtningsplan föreslås mycket omfattande ekonomiska resurser till stöd för en hållbar återhämtning. I kompetensagendan föreslår kommissionen att för hela perioden 2021–2027 kan EU-instrument som Europeiska socialfonden plus (ESF+), Erasmus+ och InvestEU:s del om sociala investeringar och kompetens användas till att hjälpa människor att förbättra sin kompetens eller skaffa ny kompetens. Det nya programmet för ett digitalt Europa har av kommissionen föreslagits att investera i utveckling av avancerad digital kompetens i syfte att behärska ny teknik. Dessutom ger faciliteten för återhämtning och motståndskraft medlemsstaterna möjligheter att finansiera satsningar på kompetensutveckling och omskolning, när de lämpliga reformerna har genomförts.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar initiativet till en uppdaterad och moderniserad kompetensagenda för att genomföra övergången mot ett mer digitalt och grönt samhälle och bidra till återhämtning från covid-19-pandemin. Regeringen delar synen att kompetensagendan ska främja livslångt lärande

och förse människor med en mer relevant kompetens som krävs på arbetsmarknaden idag och i framtiden. Arbetskraftens tillgång till utbildning och kompetensutveckling såväl inom arbetslivet som inom formell och icke-formell utbildning är avgörande för att möta efterfrågan på arbetsmarknaden nu och i framtiden och för konkurrenskraft, social rättvisa och samhällets motståndskraft. Tillgång till utbildning och kompetensutveckling är också avgörande för vuxnas möjlighet att planera och delta i fort- och vidareutbildning eller omskolning.

Regeringen delar kommissionens bedömning att övergången till grön ekonomi och digitaliseringen kräver investeringar i kompetensutveckling och att utbildningsmöjligheter och insatser för att locka och behålla talanger inom dessa områden bör vara ett prioriterat område.

Regeringen välkomnar att kompetensagendan syftar till att främja arbetskraftens bredare kompetens och det livslånga lärandet samtidigt som vikten av specialiserad kompetens lyfts fram. Regeringen välkomnar även att kommissionen belyser vikten av satsningar på kompetensutveckling för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, så som personer med funktionsnedsättning.

Regeringen anser att yrkesutbildning som är en del av det formella utbildningssystemet inte kan ses isolerat från annan utbildning. Det blir allt viktigare att kunna röra sig mellan yrkesutbildning och generell utbildning inom alla utbildningsnivåer för att komplettera sin utbildning. Detta är särskilt viktigt i perspektivet livslångt lärande och möjligheter för att gå i och ur utbildning genom hela livet.

Regeringen välkomnar ett ökat samarbete som inbegriper alla berörda aktörer. Det är dock viktigt att komma ihåg att olika aktörer har olika uppdrag och syften med de kompetensutvecklingsinsatser de anordnar.

När det gäller förslaget om förstärkt kompetensinventering delar regeringen kommissionens uppfattning att tillgång till information om arbetsmarknadens kompetensbehov är viktigt för att planera kompetensinsatser och för att människor ska kunna fatta välgrundade beslut om utbildning. När det gäller arbetet med att förutse kompetensbehov på arbetsmarknaden menar regeringen att det är viktigt att lokala och regionala bedömningar även tar hänsyn till de nationella prognoser som görs av till exempel nationella statistikbyråer och myndigheter.

Avseende förslaget om en rekommendation om yrkesutbildning kan regeringen välkomna en rekommendation som lägger grunden för ett fortsatt fördjupat samarbete mellan regeringar och arbetsmarknadens parter inom yrkesutbildning. Regeringen välkomnar särskilt att förslaget bygger vidare på det arbete som har åstadkommit hittills. Regeringen anser att det är angeläget att det fördjupade samarbetet inom yrkesutbildning även fortsättningsvis fokuserar på öppenhet och gemensamt förtroende för varandras system och inte på att harmonisera utbildningssystemen i Europa.

Utbildning är nationell kompetens och speglar tradition och behov på den nationella arbetsmarknaden.

2019/20:FPM59

Avseende förslaget om mikromeriter delar regeringen kommissionens målsättning att vuxna ska kunna bygga vidare på lärande från olika aktörer genom livet men anser att förslaget om mikromeriter behöver utvecklas så att det framgår hur mikromeriter kan underlätta ackumulering av läranderesultat. Vad skillnaden är mellan mikromeriter och övriga certifikat och intyg samt om det kommer att göras skillnad mellan dessa mikromeriter och andra certifikat på Europass sida för digitala meriter behöver tydliggöras.

Regeringen avser att arbeta för att alla delar av kompetensagendan genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv för att säkerställa ett effektivt genomförande och utfall som likvärdigt gynnar såväl kvinnor som män. Målen för EU:s jämställdhetsstrategi är en central utgångspunkt för Sveriges arbete för att jämställdhet genomsyrar kompetensagendan.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Remittering inte aktuell.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt. Meddelandet innehåller inte något förslag till rättsakt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget presenterades för rådsarbetsgruppen för utbildning (Utbildningskommittén) och för rådsarbetsgruppen för sociala frågor den 14 juli 2020.

-